

Жер қатынастары тарихы» пәнінен емтихан сұрақтары

1. Жер қатынастары тарихы пәні және оның зерттеу әдістері.
 2. Жер қатынастарының тарихи кезеңдері.
 3. Ежелгі өркениеттердегі жерге меншіктік қатынастар.
 4. Ежелгі Египеттегі жерге меншік.
 5. Ежелгі Месопотамиядағы жер қатынастары.
 6. Ежелгі Қытайдағы жер қатынастары.
 7. Ежелгі Үндістандағы жер қатынастары.
 8. Ежелгі Грекия және Римдегі жер қатынастары.
- Қазақтардың көшпелі өмір салты жайылымдарды бөлу жүйесінің қалыптасуына және жер ресурстарын реттеуге әсері
- Қазақстандағы дәстүрлі көшпелі егіншіліктен отырықшы егіншілікке көшу кезеңіндегі әлеуметтік қайшылықтар және олардың салдары
11. Грекия мен Римдегі жер қатынастарының ұқсастығы мен айырмашылығы.
 12. Орта ғасырлардағы Еуропадағы феодалдық жер қатынастары. Феодалдық меншік жүйесінің негіздері.
 14. Шаруалардың құқықтық жағдайы.
 15. Феодализмнің әлеуметтік-саяси салдары.
 16. Қазақ хандығы кезеңіндегі жер қатынастары. Жерге меншік нысандары.
 18. Жер қатынастарының дәстүрлі реттелуі.
 19. Жердің маусымдық бөлінуі.
 20. Ресей империясының жер саясаты және оның Қазақстанға әсері.
 21. Ресей империясының Қазақстандағы жер саясатының кезеңдері.
 22. Патша үкіметінің негізгі мақсаттары.
 23. Қазақстандағы қоныстандыру саясатының салдары. Патшалық Ресейдің аграрлық саясаты және Столыпин реформасы.
 25. Патшалық Ресейдің аграрлық саясатының негіздері.
 26. Столыпин реформасының мазмұны (1906–1911 жж.)
- XX ғасырда жайылымдық жерлердің ауыл шаруашылық алқаптарына айналуы экономикалық және экологиялық салдары.
28. Кеңес үкіметінің алғашқы жылдарындағы жер саясаты (1917–1930 жж.)
 29. 1917 жылғы «Жер туралы Декрет».
 30. 1921–1928 жж. аралығындағы Жаңа экономикалық саясат (ЖЭС) кезіндегі жер саясаты.
- КСРО ыдырағаннан кейін жерге меншік нысандарының өзгеруі Қазақстандағы ауыл шаруашылығы құрылымына әсері
32. Ұжымдастыру және оның салдары (1930–1940 жж.)
 33. Ұжымдастырудың мәні мен мақсаты.
 34. Ұжымдастыруға қарсы қарсылықтар.
 35. Кеңестік кезеңдегі жерді жоспарлы пайдалану (1940–1980 жж.)
- Неліктен жер ресурстарын мемлекеттік реттеу нарықтық экономика жағдайында да жер саясатының маңызды элементі болып қала береді?
37. Тың және тыңайған жерлерді игеру науқаны (1954–1960 жж.)
- Қазақстандағы жер реформаларының тарихи тәжірибесі мемлекеттің қазіргі жер саясатына қалай әсер етеді?
39. Қазақстанның жер реформасы (1991–2000 жж.)
- Қазақстанның әртүрлі тарихи кезеңдерінде демографиялық өзгерістер мен жер ресурстарын қайта бөлудің өзара байланысы қалай көрінді?
- Жер ресурстарын тиімді пайдалану мемлекеттің тұрақты дамуының негізгі факторлары.

Жерге жеке және мемлекеттік меншіктің үйлесуі Қазақстанның аграрлық секторының дамуына әсері

43. Жер кодексі және құқықтық реттеудің дамуы (2003–2020 жж.)
44. 2003 жылғы Жер кодексінің қабылдануы.
45. Жер қатынастарын құқықтық реттеудің кезеңдері (2003–2020 жж.)
46. Құқықтық реттеудің даму бағыттары.
47. Жер ресурстарын зерттеудің заманауи әдістері.
48. Қазіргі жер қатынастары жүйесінің сипаттамасы.
49. Жер қатынастары саласындағы өзекті мәселелері.
. Қазіргі кезеңдегі реформалар және даму бағыттары.
51. Жердің қоғамдық өндірістегі материалдық шарт ретіндегі маңызы.
52. Қазақстан Республикасының Конституциясында бекітілген жерге меншік нысандары.
53. XIX ғасырдың соңы – XX ғасырдың басында Қазақстандағы жер қатынастарының қалыптасуының тарихи алғышарттары.
54. XIX ғасырдың соңы – XX ғасырдың басындағы Қазақстанның жер ресурстарының жағдайы.
55. Патша үкіметінің Қазақстандағы қоныс аудару саясатының мәні.
56. Қоныс аудару саясатының жер мәселесінің шиеленісуіне әсері.
57. Төңкеріске дейінгі кезеңдегі жер пайдалану формалары.
58. Қазақтардың көшпелі жер пайдалану жүйесінің ерекшеліктері.
59. Төңкеріске дейінгі кезеңдегі жер қатынастарының трансформациясы.
60. XX ғасырдың басында жер қатынастарын реформалау қажеттілігінің себептері.
61. Жер мәселесі бойынша қазақ зиялыларының ұстанымы.
62. Кеңес өкіметі орнағаннан кейінгі жер қатынастарындағы өзгерістер.
63. Большевиктердің жер саясатының мазмұны.
64. 1929–1934 жылдардағы жаппай ұжымдастырудың мақсаттары мен нәтижелері.
65. Ұжымдастырудың жер пайдалану құрылымына әсері.
66. 1935–1945 жылдардағы алғашқы бесжылдықтар кезеңіндегі жер қатынастарының өзгерістері.
67. 1946–1953 жылдардағы халық шаруашылығын қалпына келтіру кезеңіндегі жер қатынастарының дамуы.
68. 1954–1957 жылдардағы тың және тыңайған жерлерді игеру кезеңінің ерекшеліктері.
69. Тың игеру науқанының республика жер қорына әсері.
70. 1960–1980 жылдардағы жер қатынастарының дамуы.
71. Кеңестік жер саясатының қайшылықтары.
2. Кеңес дәуірінің соңындағы аграрлық сектордағы дағдарыстың себептері.
73. Тәуелсіздік жылдарындағы жер реформасының объективті қажеттілігі.
74. Тәуелсіз Қазақстандағы жер қатынастары трансформациясының негізгі кезеңдері.
75. 1991 жылдан кейін жерге меншік нысандарының өзгеруі.
76. 1991 жылғы «Жер реформасы туралы» Заңның маңызы.
77. 2003 жылғы Жер кодексінде бекітілген жаңалықтар.
78. Жерге жеке меншік енгізудің мәні.
79. Жеке меншіктің жерді тиімді пайдалануға әсері.
80. Жер саласына нарықтық тетіктерді енгізу барысында туындаған мәселелер.
81. Жер реформаларының әлеуметтік-экономикалық салдары.
82. Қазақстан Республикасында жер қатынастарын реттейтін нормативтік-құқықтық актілер.
83. Жер учаскелеріне құқық беру механизмі.
84. ҚР заңнамасында бөлінетін жер санаттары.
85. Жер ресурстарын ұтымды пайдалану ұғымының мәні.
86. Жерді пайдалану бойынша мемлекеттік бақылау жүйесі.
87. Пайдаланылмай жатқан жерлер мәселесі.

88. Жерлерді резервке алу бойынша қабылданатын шаралар.
89. Жер қатынастарын реттеудегі кадастрдың рөлі.
90. Жер қатынастары мен елдің азық-түлік қауіпсіздігі арасындағы байланыс.
91. Жер реформалары мен нарықтық экономика арасындағы өзара байланыс.
92. Әртүрлі тарихи кезеңдердегі ауыл шаруашылығы жер пайдалану құрылымының өзгеруі.
93. Жер пайдалану формаларының эволюциясына әсер ететін факторлар.
94. Табиғи-географиялық жағдайлардың жер қатынастарына әсері.
95. Жер ресурстарын басқарудағы мемлекеттің рөлі.
96. Қазақстандағы жер қатынастары дамуының тарихи кезеңдері.
97. Қазіргі жер саясатының негізгі мәселелері.
98. Жер заңнамасын одан әрі жетілдіру перспективалары.
99. Тарихи тәжірибенің қазіргі жер реформасына әсері.
100. Қазақстан Республикасында жер қатынастарын реттеудің кешенді тәсілінің маңызы.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. «Жер қатынастары тарихы» пәні бойынша дәрістер кешені – Хасамдинова Э.А., Доктырбек А. (Оқу процесінің мазмұны бөлімінде тіркелді №590, 04.12.2025ж.)
Нюсупова, Г.Н. – «**Развитие земельных отношений в Казахстане: от истории к современности**», учеб. пособие / Г.Н. Нюсупова, А.А. Токбергенова, Ш.Г. Каирова; КазНУ им. аль-Фараби.- Алматы: Қазақ университеті, 2015.- 154 с.

Экзаменационные вопросы по дисциплине - «История земельных отношений»

1. Предмет истории земельных отношений и методы ее изучения
2. Исторические этапы земельных отношений
3. Отношения собственности на землю в древних цивилизациях
4. Землевладение в Древнем Египте
5. Земельные отношения в Древней Месопотамии
6. Земельные отношения в Древнем Китае
7. Земельные отношения в Древней Индии
8. Земельные отношения в Древней Греции и Риме
- Как кочевой образ жизни казахов влиял на формирование системы распределения пастбищ и регулирование земельных ресурсов?
- Социальные конфликты при переходе от традиционного кочевого земледелия к оседлому земледелию в Казахстане, их последствия
11. Сходство и различие земельных отношений в Греции и Риме.
12. Феодалные земельные отношения в Европе в Средние века
13. Основы феодальной системы собственности
14. Правовое положение крестьян
15. Социально-политические последствия феодализма
16. Земельные отношения в период Казахского ханства
17. Формы собственности на Землю
18. Традиционное регулирование земельных отношений
19. Сезонное разделение земель
20. Земельная политика Российской империи и ее влияние на Казахстан
21. Этапы земельной политики Российской империи в Казахстане
22. Основные цели царского правительства
23. Последствия политики расселения в Казахстане
24. Аграрная политика царской России и Столыпинская реформа
25. Основы аграрной политики царской России
26. Содержание Столыпинской реформы (1906-1911 гг.)

- Какие экономические и экологические последствия имела трансформация пастбищных земель в сельскохозяйственные угодья в XX веке?
28. Земельная политика в первые годы советской власти (1917-1930 гг.).)
 29. "Декрет О земле" 1917 года
 - 1921-1928 гг. земельная политика при новой экономической политике (ТЭС)
 - Как изменение форм собственности на землю повлияло на структуру сельского хозяйства Казахстана после распада СССР?
 32. Коллективизация и ее последствия (1930-1940 гг.).)
 33. Сущность и цель коллективизации
 34. Возражения против коллективизации
 35. Плановое землепользование в советский период (1940-1980 гг.).)
 - Почему государственное регулирование земельных ресурсов остаётся важным элементом земельной политики даже в условиях рыночной экономики?
 37. Компания по освоению целинных и залежных земель (1954-1960 гг.).)
 - Как исторический опыт земельных реформ в Казахстане влияет на современную земельную политику государства?
 39. Земельная реформа Казахстана (1991-2000 гг.), ее цели, задачи, этапы
 - Взаимосвязь между демографическими изменениями и перераспределением земельных ресурсов в Казахстане в разные исторические периоды
 - Эффективное использование земельных ресурсов как один из ключевых факторов устойчивого развития государства
 - Влияние частной и государственной собственности на землю на развитие аграрного сектора Казахстана
 43. Земельный кодекс и развитие правового регулирования (2003-2020 гг.).)
 44. Принятие Земельного кодекса 2003 года
 45. Этапы правового регулирования земельных отношений (2003-2020 гг.).)
 46. Направления развития правового регулирования
 47. Современные методы исследования земельных ресурсов
 48. Характеристика современной системы земельных отношений
 49. Актуальные вопросы в сфере земельных отношений
 50. Реформы и направления развития на современном этапе
 51. Значение земли как материального условия общественного производства
 52. Формы собственности на землю, закрепленные в Конституции Республики Казахстан
 53. Исторические предпосылки формирования земельных отношений в Казахстане в конце XIX – начале XX века.
 54. Состояние земельных ресурсов Казахстана в конце XIX – начале XX вв.
 55. Сущность переселенческой политики царизма в Казахстане.
 56. Влияние переселенческой политики на обострение земельного вопроса.
 57. Формы землепользования в дореволюционный период.
 58. Особенности кочевого землепользования казахов.
 59. Трансформация земельных отношений в дореволюционный период.
 60. Причины необходимости реформирования земельных отношений в начале XX века.
 61. Позиция казахской интеллигенции по земельному вопросу.
 62. Изменения в земельных отношениях после установления Советской власти.
 63. Содержание земельной политики большевиков
 64. Цели и результаты сплошной коллективизации 1929–1934 гг.
 65. Влияние коллективизации на структуру землепользования
 66. Изменения в земельных отношениях в годы первых советских пятилеток 1935–1945 гг.
 67. Развитие земельных отношений в период восстановления народного хозяйства 1946–1953 гг.
 68. Особенности освоения целинных и залежных земель 1954–1957 гг.
 69. Влияние целинной кампании на земельный фонд страны

70. Развитие земельных отношений в 1960–1980-е годы
71. Противоречия советской земельной политики
72. Причины кризисных явлений в аграрном секторе в конце советского периода .
73. Объективная необходимость земельной реформы в годы независимости
74. Основные этапы трансформации земельных отношений в независимом Казахстане
75. Изменение форм собственности на землю после 1991 года.
76. Значение Закона «О земельной реформе» 1991 года.
77. Нововведения, закрепленные в Земельном кодексе 2003 года.
78. Сущность введения частной собственности на землю
79. Влияние частной собственности на эффективность использования земель
80. Проблемы внедрения рыночных механизмов в земельной сфере
81. Социально-экономические последствия земельных преобразований
82. Нормативно-правовые акты, регулирующие земельные отношения в Республике Казахстан.
83. Механизм предоставления прав на земельные участки.
84. Категории земель, выделяемые в законодательстве Республики Казахстан.
85. Сущность рационального использования земельных ресурсов.
86. Государственный контроль за использованием земель.
87. Проблемы неиспользуемых земель, ее последствия
88. Меры по резервированию земель.
89. Роль кадастра в регулировании земельных отношений.
90. Связь земельных отношений с продовольственной безопасностью страны.
91. Взаимосвязь земельных реформ и рыночной экономики.
92. Изменение структуры сельскохозяйственного землепользования в различные исторические периоды.
93. Факторы, влияющие на эволюцию форм землепользования.
94. Влияние природно-географических условий на земельные отношения.
95. Роль государства в управлении земельными ресурсами.
96. Исторические этапы развития земельных отношений в Казахстане.
97. Основные проблемы современной земельной политики.
Перспективы дальнейшего совершенствования земельного законодательства.
99. Влияние исторического опыта на современную земельную реформу.
100. Значение комплексного подхода к регулированию земельных отношений в Республике Казахстан.

Список литературы:

- Лекционный комплекс по дисциплине «История земельных отношений» - Хасамдинова Э.А. Доктырбек А. (зарегистрировано в разделе содержания образовательного процесса за №590, 04.12.2025г.)
2. Нюсупова, Г.Н. – «Развитие земельных отношений в Казахстане: от истории к современности», учеб. пособие / Г.Н. Нюсупова, А.А. Токбергенова, Ш.Г. Каирова; КазНУ им. аль-Фараби.- Алматы: Қазақ университеті, 2015.- 154 с.